gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: **Raadsvoorstel vaststellen transitiestrategie**
Datum: 9 december 2026
Agendapunt: Klik of tik om tekst in te voeren.
Behandeling: Klik of tik om tekst in te voeren.
Portefeuille-houder(s): Sarah Spinder
Steller: Anne Margot Stapert
Zaaknummer: Z.HHL.104653

1. Samenvatting

De gemeente werkt aan één nieuw omgevingsplan voor heel Het Hogeland. In dit plan worden de huidige bestemmingsplannen en andere regels voor de fysieke leefomgeving samengevoegd. Met deze geactualiseerde transitiestrategie kiest de gemeente voor een stapsgewijze aanpak. De komende jaren worden verschillende deelgebieden en verordeningen stap voor stap omgezet. Daarbij maken we gebruik van de ervaringen die inmiddels zijn opgedaan. Zo werken we toe naar één duidelijk en actueel omgevingsplan voor inwoners, ondernemers en de gemeente. De gemeenteraad blijft betrokken bij de voortgang en neemt jaarlijks besluiten over de vervolgstappen en de benodigde middelen.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

- De transitiestrategie gemeente Het Hogeland 2027 – 2032 vast te stellen.
- Het in de begroting 2027 gereserveerde budget van € 775.000 beschikbaar te stellen voor deze transitie.

3. Inleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Daarmee beschikken gemeenten van rechtswege over een tijdelijk omgevingsplan, dat bestaat uit de bestaande bestemmingsplannen, beheersverordeningen, een aantal lokale verordeningen en de zogenoemde bruidsschat. Uiterlijk 1 januari 2032 moet dit tijdelijke omgevingsplan zijn omgezet naar één gebiedsdekkend omgevingsplan dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Dit is een omvangrijke en meerjarige opgave die de komende jaren een aanzienlijke inzet van de organisatie vraagt.

Ter voorbereiding hierop heeft de raad op 4 oktober 2023 de transitiestrategie omgevingsplan vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten opgenomen voor de omzetting naar één omgevingsplan voor Het Hogeland.

In de afgelopen jaren zijn de eerste praktijkervaringen opgedaan met de uitvoering van deze opgave. Deze ervaringen laten zien dat de omvang, complexiteit en benodigde inzet groter zijn dan wij bij het opstellen van de oorspronkelijke strategie hebben voorzien. Daarom is in de raadsmemo Omgevingswet Voorjaarsnota 2026 een eerste doorkijk gegeven naar de verwachte middelen die nodig zijn voor de verdere uitvoering van de transitie.

Tijdens de behandeling van deze memo op 26 augustus 2026 is toegezegd dat de raad een geactualiseerde transitiestrategie ontvangt met meer toelichting over de strategie. Met dit voorstel wordt invulling gegeven aan deze toezegging.

De geactualiseerde transitiestrategie beschrijft de uitgangspunten, planning en werkwijze voor de komende jaren en geeft inzicht in de werkzaamheden die in 2027 worden voorzien. Het document bevat een financiële onderbouwing op hoofdlijnen, maar is nadrukkelijk geen uitgewerkt plan van aanpak voor alle toekomstige wijzigingen van het omgevingsplan. Voor nieuwe deelgebieden wordt vooraf een afzonderlijk plan van aanpak opgesteld, dat ter informatie met de raad wordt gedeeld.

De transitie naar één omgevingsplan is een meerjarig proces. Daarom wordt de strategie jaarlijks geactualiseerd. Daarbij wordt inzicht gegeven in de voortgang, de opgedane ervaringen, de voorgenomen werkzaamheden voor het volgende jaar en de daarbij behorende financiële consequenties. Op die manier blijft de raad in positie om richting te geven aan de uitvoering van de transitie en keuzes te maken over planning, prioriteiten en beschikbare middelen.

3.2 Bevoegdheid raad
Artikel 2.4 van de Omgevingswet regelt dat de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente één omgevingsplan vaststelt waarin regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen. Op grond van artikel 2.8 van de Omgevingswet kan de gemeenteraad de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van het omgevingsplan delegeren aan het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad heeft op 16 november 2022 al een besluit genomen in welke gevallen deze bevoegdheid tot vaststelling van het omgevingsplan aan het college wordt gedelegeerd.

3.3 Wettelijk of beleidskader
Artikel 22.1 van de Omgevingswet regelt waar het tijdelijke deel van het omgevingsplan uit bestaat. Dit zijn onder andere de bestemmingsplannen en verordeningen op grond van artikel 4.6 van de Invoeringswet van de Omgevingswet. Gemeenten krijgen tot eind 2031 de tijd om de onderdelen van het tijdelijk deel van het omgevingsplan om te zetten naar regels in het nieuwe deel van het omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 1, lid 1 van het Koninklijk Besluit (Stb. 2023, 267).

3.4 Historische context
Al vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de gemeente voorbereidingen getroffen voor de overgang naar één omgevingsplan. Hiervoor is onder meer een pilot uitgevoerd in Wehe-den Hoorn, waarin bestaande planregels zijn omgezet naar de systematiek van het omgevingsplan. De kennis en ervaring die daarbij zijn opgedaan vormden de basis voor de transitiestrategie die de raad in 2023 heeft vastgesteld. Daarbij is gekozen voor een gefaseerde, gebiedsgerichte aanpak, zodat de gemeente stapsgewijs ervaring kon opdoen met deze nieuwe wettelijke opgave.

4. Beoogd resultaat (of effect)
Met de vaststelling van deze transitiestrategie wordt richting gegeven aan de verdere uitvoering van de transitie naar één omgevingsplan voor Het Hogeland. De strategie beschrijft de gekozen aanpak, planning en uitgangspunten en vormt het kader voor de werkzaamheden die de komende jaren worden uitgevoerd.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Actualisatie van de uitgangspunten en planning

De transitiestrategie uit 2023 vormde een belangrijk vertrekpunt voor de omzetting naar één omgevingsplan. Inmiddels zijn praktijkervaringen opgedaan met de voorbereiding van de eerste omvangrijke wijziging van het omgevingsplan. Deze ervaringen hebben geleid tot nieuwe inzichten in de omvang, complexiteit en doorlooptijd van de opgave. Daarnaast is de wettelijke overgangstermijn van 1 januari 2030 verlengd tot 1 januari 2032. Dit biedt ruimte om de strategie te actualiseren en de planning beter aan te laten sluiten op de uitvoeringspraktijk.

Realistische en uitvoerbare aanpak

Uit de eerste ervaringen blijkt dat het opstellen van een omgevingsplan meer vraagt dan het technisch omzetten van bestaande bestemmingsplannen. De harmonisatie van verouderde regelingen, de samenhang met verordeningen en de juridische uitwerking van regels maken dat de opgave omvangrijker is dan eerder werd voorzien. De geactualiseerde strategie sluit daarom beter aan bij de feitelijke werkzaamheden die nodig zijn en biedt een meer realistische fasering van de verschillende deelgebieden.

Prioritering van wettelijke risico's

In de oorspronkelijke planning werden de verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving pas in een latere fase verwerkt. Inmiddels is duidelijk dat deze regels bij het aflopen van de overgangstermijn niet automatisch behouden blijven. Om te voorkomen dat hiaten ontstaan in de gemeentelijke regelgeving, wordt voorgesteld om de omzetting van deze verordeningen eerder in de planning op te nemen. Hiermee wordt invulling gegeven aan een belangrijk wettelijk risico binnen de transitie.

Gefaseerde uitvoering en behoud van bestuurlijke grip

De transitie naar één omgevingsplan is een meerjarige opgave waarvan de exacte omvang en kosten per deelgebied vooraf niet volledig zijn te voorspellen. Daarom wordt gekozen voor een gefaseerde uitvoering, waarbij alleen nieuwe deelgebieden worden gestart als hiervoor voldoende middelen beschikbaar zijn gesteld. Door jaarlijks de planning, voortgang, risico's en benodigde middelen te actualiseren, behoudt de raad grip op zowel de inhoudelijke keuzes als de financiële consequenties van de transitie.

Beheersbare balans tussen snelheid en uitvoerbaarheid

Bij het actualiseren van de planning is gezocht naar een balans tussen voortgang en uitvoerbaarheid. Een aanpak waarbij deelgebieden volledig na elkaar worden uitgevoerd leidt naar verwachting tot een langere doorlooptijd, terwijl het gelijktijdig opstarten van alle deelgebieden een groot beslag legt op capaciteit, budget en organisatie. Daarom gaat de voorkeur uit naar een tussenvariant, waarbij meerdere trajecten gelijktijdig kunnen worden opgepakt, maar binnen de grenzen van beschikbare capaciteit en financiële middelen. Op deze manier blijft de transitie beheersbaar, terwijl tegelijkertijd voldoende voortgang wordt geboekt richting één gebiedsdekkend omgevingsplan.

5.2 Risico’s
Na het beschikbaar stellen van het budget zijn voor 2027 voldoende middelen beschikbaar om de omgevingsplanwijziging voor de Kleine Woondorpen af te ronden en te starten met de omzetting van de verordeningen en de Grote Woondorpen, met als doel deze werkzaamheden in 2028 af te ronden. Daarbij bestaat wel het risico dat geen extra projectleider kan worden aangetrokken om één van deze trajecten te begeleiden. Vanaf 2029 bestaat het risico dat de raad geen aanvullende middelen beschikbaar stelt voor de verdere uitvoering van de transitie. In dat geval kan de gemeente haar wettelijke opgave om het tijdelijke deel van het omgevingsplan om te zetten naar een definitief, gebiedsdekkend omgevingsplan niet realiseren. Wanneer deze wettelijke taak niet of onvoldoende wordt uitgevoerd, kan dit leiden tot intensivering van het interbestuurlijk toezicht door de provincie en uiteindelijk tot toepassing van wettelijke toezichtsinstrumenten. Daarnaast blijft de gemeente dan langer afhankelijk van het tijdelijke omgevingsplan, wat de uitvoerbaarheid, overzichtelijkheid en actualiteit van het omgevingsplan beperkt. Daarnaast bestaat een risico op onvoldoende capaciteit bij stedenbouwkundige en planologische adviesbureaus. Gemeenten in heel Nederland staan voor dezelfde opgave om hun omgevingsplan te actualiseren en te harmoniseren. Hierdoor staat de beschikbare capaciteit onder druk en bestaat de kans dat bureaus opdrachten niet of slechts met vertraging kunnen aannemen. Dit kan gevolgen hebben voor de voorgestelde fasering en planning van de verschillende omgevingsplanwijzigingen.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking
In de begroting 2027 is een voorlopig budget gereserveerd. Deze gebruiken we om de omgevingsplanwijzing voor Kleine Woondorpen af te ronden en te starten met de omgevingsplanwijzigingen van de Grote Woondorpen en het omzetten van de regels over de fysieke leefomgeving in de verordeningen. De werkzaamheden van deze laatste twee wijzigingen zullen doorlopen in 2028.

7. Inbreng belanghebbenden
Participatie is verplicht bij een wijziging van het omgevingsplan. Pas bij de afzonderlijke wijzigingen zal worden gekeken in welke mate en vorm participatie zal plaatsvinden. Er zal worden gecommuniceerd en geparticipeerd met de inwoners en instanties conform participatieverordening (wanneer deze is vastgesteld).

8. Vervolgtraject
8.1 Uitvoering
Als de transitiestrategie is vastgesteld, dan kunnen we een aanbesteding starten voor de omgevingsplanwijzigingen van Grote Woondorpen en het omzetten van de verordeningen. Vervolgens kunnen deze wijzigingen opgestart worden. Voor deze wijzigingen worden aparte plannen van aanpak gemaakt.

8.2 Tijdspad
De transitiestrategie beschrijft op hoofdlijnen de planning tot 2032. Daarnaast beschrijft het welke werkzaamheden we uitvoeren in 2027.

8.3 Communicatie
Zoals eerder aangegeven vindt participatie pas plaats bij de afzonderlijke wijzigingen van het omgevingsplan. Daarover zal te zijner tijd met inwoners gecommuniceerd worden. Ook zal pas bij de individuele wijzigingen worden afgestemd met ketenpartners, zoals de provincie, de Veiligheidsregio Groningen en het waterschap. Over de bredere ontwikkelingen en toekomstige wijzigingen van het omgevingsplan informeren wij de raad

graag tijdens een informatiebijeenkomst. Naar verwachting kan deze bijeenkomst echter op zijn vroegst in januari plaatsvinden. Het is onze intentie om dergelijke bijeenkomsten voorafgaand aan grotere wijzigingen van het omgevingsplan te organiseren, zodat de raad goed inzicht heeft in de systematiek, context en consequenties van de voorgestelde wijzigingen en daarmee goed geïnformeerd besluiten kan nemen.

8.4 Evaluatie
Evaluatie zal jaarlijks plaatsvinden.

Bijlage(n):
Transitiestrategie omgevingsplan Het Hogeland 2027 – 2032.

Uithuizen, 9 december 2026

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

M. Plantinga-Leenders,	J.C.F. Broekhuizen,
Gemeentesecretaris	Burgemeester